Eerste termijn – Begrotingsraad 2026

Vz, De laatste begroting van dit college. Voelt u de zucht ook. Geen nieuwe ambities. Begrijpelijk door de timing en financiële staat. Bovendien ging u liever aan de slag, overwegend met het beleid dat er al lag maar goed, dat hadden we een stuk liever zelf gedaan, maar een geluk bij ene ongeluk: er blijft nog genoeg liggen voor de volgende keer.

Maar er zijn onderwerpen Vz waar de Gorinchem er niet op kan wachten. En dat is wonen! Wij hebben gepleit voor onorthodoxe maatregelen, maar dat past misschien niet zo bij dit college. Wij helpen graag een handje: Wij hebben een grote groep jongeren bij DG en die pleiten voor een extra woontoren. Heel slim. We hebben hier weinig ruimte. Een toren wordt betaalbaar door een helft koopappartenmenten om de andere helft te vullen met starterswoningen. Om geen tijd te verliezen meteen de motie om hier de eerste verkenningen voor te doen naar een mogelijke plek en financiering. We willen dat inwoners en Poort 6 hierbij intensief betrokken worden:

Motie: Een Toren vol Ruimte.

Het leuke van besturen Vz is dat je van de meeste portefeuilles geen inhoudelijke deskundige hoeft te zijn als je maar weet wat je wil en hoe je in die richting stuurt en anderen mee neemt. Hoe anders is dat op financieel gebied? Wij zijn zeer bezorgd, vooral omdat de raad gedurende deze hele periode in het duister heeft moeten tasten over wat er wel of niet kan en hoe keuzes afgewogen kunnen worden. Hoe laat dit college de boel dan achter?

1.De netto schuldquote zal toenemen naar 84% in 2026. Daarmee loopt de schuldquote gevaarlijk op. En Vz, we zijn eerlijk, investeringen waar we doorgaans raadsbreed achter staan. Maar neemt het college ons wel genoeg mee in scenario's voor risicobeheersing?

2. De absolute schuld en het renterisico zijn hoger dan de oorspronkelijke streefrichting van € 115 miljoen. De hogere rentelasten hebben de flexibiliteit van de begroting doen afnemen. Blijft onze schuld wel beheersbaar?

3. Grondexploitatie met Hoog Risicoprofiel: valt in de categorie 'meest risicovol' . Dit wordt vooral veroorzaakt door de grondexploitatie Groote Haar, dat weten we. Maar zijn we er gerust op dat dit college zich voldoende inzet op de verkoop en de daaraan gekoppelde risico's voor netwerkcongestie en stikstof?

4. Intussen daalt ook het solvabiliteitsrisico en kan een stijging van de kapitaalmarktrente met 0,5% de structurele rentelasten vanaf 2030 jaarlijks met € 0,5 miljoen verhogen.

Gelijktijdig worden gemeente geplaagd door een falend optreden van de landelijke politiek:

1. Het kabinet onderkent dat de rijksmiddelen over het algemeen ontoereikend zijn voor de kosten die in het Sociaal Domein worden gemaakt. Na 2028 wordt een tekort verwacht bij de uitvoering van de Hervormingsagenda. Een risico zolang de Jeugdwet een open-einde regeling is.

2. Door de toenemende vergrijzing in Gorinchem zien de prognoses een stijging van de zorgvraag naar Wmo-voorzieningen. De daadwerkelijke ontwikkeling hiervan blijft een risico.

En waar wil dit college opnieuw de rekening neer leggen:

Forse Stijging Lokale Lasten: De totale woonlasten voor meerpersoonshuishoudens stijgen in 2026 naar € 987 (een stijging van 6,8% ten opzichte van 2025). Dit komt voornamelijk door een stijging van de Rioolbelasting van 19,9%.

Vorig jaar hebben we al gewaarschuwd voor een koers waarin verenigingen, cultuur en sport opnieuw de dupe worden. Toen noemden we dat “de portemonnee van de inwoner” en “de portemonnee van de stad”. Een formulering en analyse die collega Pellikaan zelfs de zilveren microfoon opleverde. Waarvoor nog eens onze dank en volste begrip.

Wij denken met afgrijzen en verwondering terug aan de aandoenlijke motie van de VVD over de OZB. Nadat de heer van Santen voorop liep om de OZB met recordhoogte te laten stijgen, stelde hij een maandagavond-coalitie-motie voor om dat daarna nooooit meer te doen. En wat krijgen wij dan nu? Een enorme verhoging van de rioolheffing waardoor de lokale lasten opnieuw ongekend hard stijgen. Wij kunnen met deze list niet akkoord gaan.

Dan zijn er nog de onopgeloste Taakstellingen en Projectrisico's

1. We zien aanzienlijke restanten van openstaande taakstellingen voor de periode 2027-2029. Na Molengraaf de zonsvloed denkt u wellicht?

2. Er is onvoldoende ruimte voor het uitvoeren van het Integrale Huisvestingsplan (IHP) voor Onderwijs. En de mobiliteitsfinanciering in de toekomst laat dit college achter als groot vraagteken want de meeste grondexploitaties zitten in hun eindfase zitten, waardoor er een andere manier gevonden moet worden om middelen te reserveren.

3. In toenemende mate zijn wij bezorgd over de projectorganisatie en controle in deze organisatie. Schokkend dat de accountant blijft wijzen op het gebrek aan regie en overzicht op onze projecten.

4. Hoewel de nieuwbouw van het Cultuurhuis als een worst is voorgehouden, moet ons nog altijd een financieel passend beheer- en exploitatiemodel worden getoond. Hoe verontrustend vz is het dan dat tijdens de laatste begroting nog geen zicht is op de exploitatiekosten van het Cultuurhuis. Wordt het echt wel betaalbaar zonder andere culturele voorzieningen de nek om te draaien? Onze vraag is: wat weet u op dit moment al over de exploitatiekosten van het cultuurhuis? Passen die wel of niet binnen de begroting? Wij willen ruimte voorzitter voor als er dan toch een cultuurhuis komt, dat daar ook geld is

voor leven in de brouwerij zonder dat andere voorzieningen zoals de kleine theaters of Centraal Punt daaronder moeten leiden. We willen dat er een gelijk speelveld ontstaat want het Cultuurhuis zou geen concurrent worden voor andere voorzieningen.

Is er dan geen lichtpuntje Vz in het voortdurende gebrek aan inzicht en sturing op financieel gebied? Nou ja we zien bij elke jaarrekening dat er enorme bedragen niet zijn uitgegeven. Dat sterkt ons in een bijstuur amendement onder de naam: Meer vuur, Minder Inhuur!

Amendement 1– Meer Vuur, Minder Inhuur!

Behalve die jaarlijkse overschotten zien we in Gorinchem een bijzonder hoog percentage aan inhuur. U streeft naar 17% inhuur. Dat gaat om zo'n 5,8 mln. Dat kan echt niet Vz. U verhoogt weer de lasten, net als vorig jaar toen ook verenigingen de klos waren. Daarom wordt het hoog tijd die ongekende inhuur veel sterker terug te dringen.

Wij staan voor een herverdeling. De kettingzaag gaat in de inhuur door van de 5,8 mln naar nog altijd een forse 4,8 mln te gaan en dat miljoen zetten we in voor: compensatie aan verenigingen (herstel van de inflatiecorrectie), leven in en naast het cultuurhuis en verlagen van de lastensruk: geen OZB verhoging in 2026.

En zo gaat Gorinchem een stuk fijner over tot de orde van de dag.